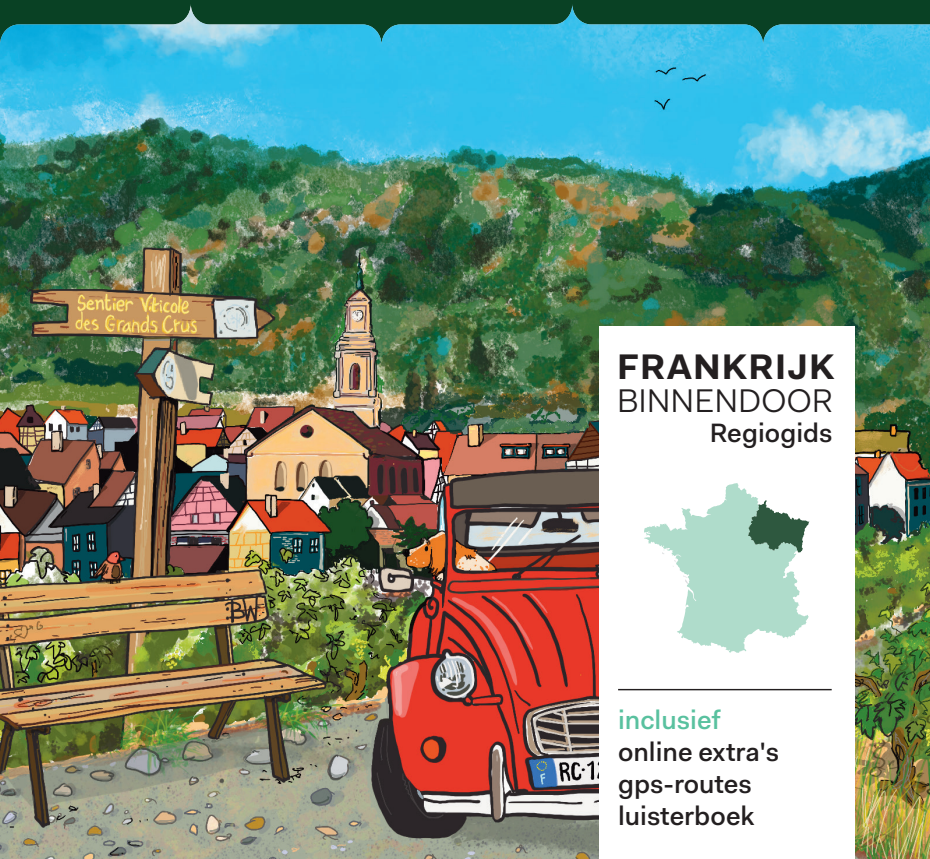

Ruud Couwenhoven

Noordoost- Frankrijk

Elzas, Vogezen & Champagne-Ardenne

FRANKRIJK
BINNENDOOR
Regiogids

inclusief
online extra's
gps-routes
luisterboek

Wat valt er in Noordoost-Frankrijk te beleven?

Veel! En wat precies, dat lees je in dit boek van Frankrijkkenner Ruud Couwenhoven.

Op zijn eigen wijze beschrijft hij zijn ervaringen aan de hand van een unieke roadtrip door de Elzas, de Vogezen, de Champagnestreek en de Franse Ardennen.

IN DIT BOEK LEES JE OOK OVER

- een **reis vol verrassingen** en insidertips;
- inspiratie voor **leuke wandelingen**;
- mooie **routes** voor **fietsers** en **e-bikers**;
- **tips van locals** om lekker te eten en wijn te proeven;
- de **gezelligste markten** en wanneer ze plaatsvinden.

INCLUSIEF WEBSITE, GPS-ROUTES EN LUISTERBOEK

Dit boek is inclusief website met extra tips, routekaarten en te downloaden gps-routes van de roadtrips en fietstochten. In een bijzonder luisterboek neemt Ruud je mee op reis en kom je helemaal in de sfeer van Noordoost-Frankrijk.

Ruud Couwenhoven is altijd op zoek naar verhalen voor zijn boeken, podcasts en de website frankrijkbinnendoor.nl. Zijn eerste boek, *Frankrijk Binnendoor, ontdek het andere Frankrijk*, is al jaren het bestverkochte reisboek over Frankrijk.

Maastricht

Rocroi

Monthermé

Épernay

Metz

Moyenvic

Col du Bonhomme

Dienville

Troyes

Martigny-les-Bains

Gérardmer

Colmar

1205 KM

Ruud Couwenhoven

Noordoost- Frankrijk

Elzas, Vogezes &
Champagne-Ardenne

Colofon

Tekst Ruud Couwenhoven

Fotografie Ruud Couwenhoven, Adobe Stock, Shutterstock, auteursfoto: Guus Janssen

Redactie Marian Couwenhoven

Eindredactie en correctie Simone Lier-Timmermans, Renske Berckmoes

Vormgeving Oranje Vormgevers, Eindhoven

Distributie Mo'media B.V.

Druk Wilco B.V. Amersfoort

1e druk, maart 2023

Frankrijk Binnendoor Regioids Noordoost-Frankrijk

is een uitgave van eRCeeMedia B.V., Grasgraefken 25, 6171 SH Stein (NL). erceemedia.eu

Copyright eRCeeMedia B.V., Ruud Couwenhoven © 2023

ISBN 9789083010649

NUR 512

Deze uitgave is samengesteld met de grootst mogelijke zorg. Voor eventuele onjuistheden in de tekst van dit boek zijn eRCeeMedia B.V. en de auteur niet aansprakelijk. Eventuele onvolledigheden, op- en aanmerkingen kunnen naar bovenstaand adres worden gestuurd of naar informatie@frankrijkbinnendoor.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder de schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Op avontuur in Noordoost-Frankrijk	7
------------------------------------	---

---

1. De eerste kilometers naar Grand-Est	11
2. De Elzas	23
3. Fietsen in de Elzas	37
4. Riquewihr en andere wijndorpen	51
Tips voor goede wijndomeinen	78
5. Colmar en Strasbourg	83
6. De natuur van de Vogezes in	99
7. Actief in de Vogezes	107
8. Meren en bossen in de Champagnestreek	123

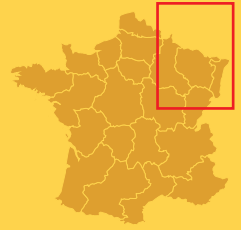
9.	Fietsen langs meren en door bossen	133
10.	Roadtrip door de zuidelijke Champagne	147
	Champagne proeven en kopen?	160
11.	Het noorden van Champagne-Ardenne	163
	Nog wat champagnetips	168
12.	Tot Slot	185
<hr/>		
	Merci Beaucoup!	190

Op avontuur in Noordoost- Frankrijk

Op de achterzijde van deze gids staat: “**Wat valt er in Noordoost-Frankrijk te beleven**”, het antwoord daarop is **veel**. In deze nieuwe **Frankrijk Binnendoor Regiogids** geef ik je mijn antwoord. Ik laat je in dit tweede deel van deze zesdelige serie kennismaken met de regio die de Fransen **Grand-Est** noemen. Deze streek bestaat uit de Elzas, Lotharingen en Champagne-Ardenne.

1

Maastricht

Metz

**Moyenvic
Bourdonnay**

Baccarat

Saint-Dié-des-Vosges

Col du Bonhomme

Ingersheim

488 KM

De eerste kilometers **naar** **Grand-Est**

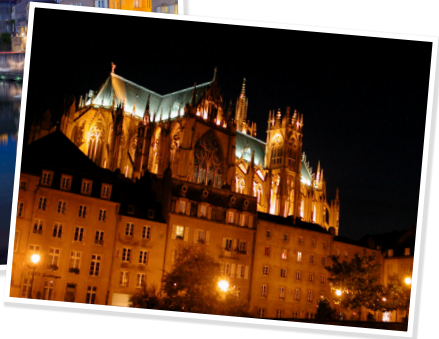

Omdat ik in een dorp vlak bij Maastricht woon, neem ik deze stad in Zuid-Limburg meestal als vertrekpunt voor mijn reizen naar en door Frankrijk. Ik maak die reizen niet alleen, maar altijd met Marian, mijn echtgenote. Dat is maar goed ook, want wij vormen een hecht team, waarbij ik de grote lijnen van onze reizen volg en Marian meer van de details is. Samen delen wij een passie voor Frankrijk, lekker eten, wijn, fietsen, wandelen en de natuur.

Cathédrale Saint-Étienne de Metz ↗

den, tot ik besloot om in Metz te overnachten. Daar heb ik geen moment spijt van gehad. Het is namelijk een aantrekkelijke tussenstop naar het zuiden, maar ook als je richting de Elzas of Vogezen gaat. Bij het centrum van Metz liggen een paar parkeergarages, waarvan République en Saint-Jacques de meeste plaatsen hebben. Ze liggen aan de rand van het oude centrum, dat je met de auto beter kunt vermijden omdat het overal eenrichtingsverkeer is. Voor een hotel is er in het centrum van Metz genoeg keus. Wil je echt hartje centrum en eens iets bijzonders? Dan is **Hôtel de la Cathédrale** een goed idee. Het heeft een sfeervolle, klassieke inrichting en ligt pal tegenover de kathedraal. Ondanks deze perfecte ligging zijn de prijzen er heel redelijk. Het is wel verstandig vooraf te reserveren. Op de website die bij deze Regiogids hoort, vind je de link naar het hotel. Om de stad goed te verkennen kun je het best eerst een stadsplattegrond halen bij het office du tourisme van Metz, dat ligt aan de **Place d'Armes**, bij de kathedraal. Als je de stadsplattegrond op je gemak wilt bestuderen, loop dan naar de vlakbij gelegen **Place St.-Jacques**. Dit plein is oergezellig dankzij de vele terrassen bij de cafés en restaurants. Wie weet vind je er ook een plekje voor de lunch.

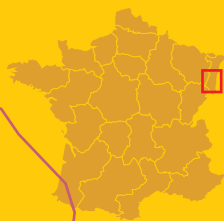
De Elzas

Zodra je de pas van de Col de Bonhomme bent gepasseerd, volgt er een lange afdaling die je telkens wat dichterbij de Elzas brengt. Voor mij is de Elzas de streek van wijngaarden, bijzondere dorpen en stadjes, maar vooral een verrassend gebied om te wandelen en te fietsen. Voor dit boek zocht ik een verblijf in Ingersheim. Dit wijndorp ligt namelijk ideaal voor mijn plannen om de streek rond Colmar te verkennen en te fietsen en wandelen in de wijngaarden van de Elzas.

3.

Riquewihr

Mittelwihr

Kientzheim

Ammerschihr

Katzenthal

Ingersheim

Turckheim

33 KM

Fietsen in de Elzas

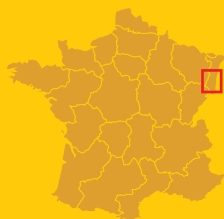

Ik verbaas mij er vaak over dat veel mensen het idee hebben dat de Elzas heuvel- en bergachtig is en daardoor een minder geschikte streek is om te fietsen. Niets is echter minder waar! De rivier de Rijn vormt de grens met Duitsland en heeft ook een laagvlakte gecreëerd die door de Fransen ***Le Grand Ried*** wordt genoemd. Sterker nog, ze roemen het gebied zelfs als een betoverend koninkrijk.

Nu zijn de Fransen wat hun erfgoed betreft bijzonder trots en gebruiken daarvoor graag de overtreffende trap, maar feit is dat het gebied tussen Colmar en Strasbourg erg gevarieerd is. De uiterwaarden van de Rijn en de rivier de Ill zijn vlak en bij de stad Sélestat ligt het ***réserve naturelle PIII*Wald***. Dit is een bijzonder natuurgebied dat doorkruist wordt door waterwegen en rustige landwegen. Er zijn veel vogelsoorten te zien, net als damherten en ander wild. Ook de bever heeft zich er gevestigd. Door het hele gebied tussen Colmar en Strasbourg lopen rustige wegen die afwisselend door weidegebieden en bossen gaan. Het is er dunbevolkt, met hier en daar een leuk dorp. Het is een aantrekkelijk en vlak fietsgebied waar je mooie tochten kunt maken over bewegwijzerde fietsroutes zoals de Eurovélo 5 en 15, die lokaal bekendstaan als de ***Véloroute du Vignoble d'Alsace*** en de ***Véloroute du Rhin***. Verder doorkruist de ***Véloroute de l'Ill*** het gebied.

Meer richting de wijngaarden van de Elzas wordt het heuvelachtiger. Daar vind je tal van lokale fietsroutes. Een goed startpunt om een geschikte fietsroute te kiezen is de officiële website van ***Alsace à vélo***, die ook in het Nederlands beschikbaar is. Kijk maar eens op: elzasopdefiets.nl. In totaal vind je in de Elzas meer dan 2500 kilometer bewegwijzerde fietsroutes, een groot deel daarvan over autovrije fietspaden. Er zijn ook routes die aansluiten op Duitse fietsroutes aan de andere kant van de Rijn. Mogelijkheden te overdus. Er is verder een uitgebreid netwerk met fietsspecialisten en in veel dorpen en steden zijn fietsen, e-bikes en mountainbikes te huur. Bij een lokaal office du tourisme kunnen ze je ook altijd informeren over nieuwe fietsroutes, want er komen er steeds meer bij. Fietsen en e-biken in de Elzas kan dus net zoals in de Lage Landen. Zoek je meer uitdaging, dan zijn de wijngaarden van de Elzas en de dalen in de Vogezen heel aantrekkelijk. Als je daar met een e-bike gaat fietsen, weet ik zeker dat je nog meer van de Elzas geniet. Ik neem je dan ook graag mee met een paar fietstochten die ik in de wijngaarden en de Ried heb gemaakt. Fietsen in de Elzas is namelijk echt leuk!

4

15 KM

Riquewihr en andere wijn dorpen

Ik ging een paar jaar geleden met Marian op de bonnefooi naar Riquewihr en daar heb ik tot op de dag van vandaag nog steeds geen spijt van. Het was op een zondag in september dat wij tegen het eind van de middag in dit bijzondere wijndorp arriveerden. Riquewihr is autovrij, maar bij de stadspoort aan de kant van het Hôtel de Ville is een kleine parkeerplaats. Je kunt ook voor de poort rechtsaf en parkeren op de Rue du Steckgraben. Achteraf bleek ik geluk te hebben er een plekje te vinden, want meestal is het er vol. Omdat ik nog een hotel voor de nacht moest regelen, liep ik samen met Marian vanaf de parkeerplaats een smal straatje in, de Rue des Écuries. Het leek wel of ik zo een sprookje binnenstapte.

den en het maken van wijn. Het wandelpad klimt vanaf hier omhoog en als je goed bent gelopen, kom je bij een bank waar je een schitterend uitzicht hebt. Een goed moment om even te rusten en de omgeving in je op te nemen. Ik hoorde er eens een geluid: zoefff zoefff zoefff ... Toen ik omhoogkeek was het geen drone, maar zweefden er een paar grote roofvogels boven ons. Dat is altijd weer een indrukwekkend gezicht en dit keer bleken het rode vrouwen te zijn. Via de wijngaard van de **Grand Cru Marckrain** kom je uiteindelijk bij Bennwihr, een dorp met een rijke historie. Alleen werd het in 1944 volledig verwoest. Een monument en resten van het oude dorp herinneren er nog aan. Er zijn een aantal wijndomeinen waar je de wijnen van Marckrain kunt proeven, maar ook de andere wijnen uit dit gebied.

Het volgende wijndorp van de wandeling is **Mittelwihr**. Je bereikt het na ongeveer 1,5 kilometer lopen door de wijngaarden. Ook Mittelwihr werd eind 1944 in de strijd om Colmar grotendeels verwoest. De inwoners lieten tijdens de bezetting bloemen in de kleuren van de Franse vlag tegen een muur groeien, "le mur des fleurs martyres". Overigens werd het dorp al beschreven in 974. Het laatste dorpje tijdens deze wandeling is **Beblenheim**, dat aan de voet van de helling Sonnenglanz ligt. Een dorp met verschillende vakwerkhuisen, waarvan de meeste dateren uit de 18e en 19e eeuw, maar er zijn ook nog diverse huizen uit de 16e en 17e eeuw. De coöperatieve wijnkelder van Beblenheim is een leuke plek om de wijnen uit de omgeving te proeven. Na Beblenheim kun je dwars door de wijngaarden weer naar Riquewihr wandelen. Deze hele wandeling is ongeveer 15 kilometer en dat kun je op een dag doen. Als je de

“Als je de kans krijgt, is het een leuk idee om eens een paar nachten bij een wijnboer te overnachten.”

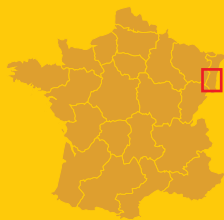

↖ ***Château du Hohlandsbourg***

nagerecht van deze zaak te bestellen... een crêpe met ijs. Die werd door de bediening van het restaurant zelf klaargemaakt en zag er verrukkelijk uit. Zoals altijd liet ik mij toch weer overhalen. En niet veel later zat ik opnieuw propvol, maar keek terug op een bijzonder geslaagde dag én avond. Dus als je ooit in Riquewihr komt, probeer dit restaurant eens uit voor een etentje. Wees wel gewaarschuwd... Het is geen haute-cuisine, de porties zijn fors en goedkoop is anders. Maar de sfeer en ambiance maken het plaatje compleet. Misschien dat je de dag erna een kilometer of vijftien door de wijngaarden kunt gaan wandelen...

Als je een wijnprofessional bent, dan zul je wel je weg weten te vinden waar je het best kunt gaan proeven. Maar als je, net als ik, wijn lekker vindt maar niet echt een kenner bent, waar kun je dan het best naartoe gaan? Ik heb het geluk dat onze zoon in de wijnhandel in Frankrijk werkt, en dat al meer dan 25 jaar. Hij is mijn persoonlijke wijnadviser en ik vraag hem altijd om een paar goede adressen bij kleine wijnboeren als ik naar een Franse wijnstreek ga. Voor de Elzas heeft hij speciaal voor dit boek een bijzondere selectie gemaakt van kleine zelfstandige wijnboeren waar hij inkoop voor hun drukke winkel in hartje Parijs. Als je bij deze wijndomeinen wilt gaan proeven, dan is het een goed idee om vooraf contact op te nemen en een afspraak te maken. Je weet dan zeker dat men tijd voor je heeft. Soms is het proeven gratis en soms wordt er een klein bedrag per persoon gevraagd dat dan bij een aankoop in mindering wordt gebracht. Op de meeste plaatsen wordt naast Frans ook Duits en Engels gesproken.

5.

Straatsburg

Sélestat

Colmar

34 MINUTEN

Colmar en Strasbourg

In hoofdstuk 2 kun je lezen dat ik in Ingersheim een gîte had gehuurd en dat dit dorp een prima uitvalsbasis is om de wijnstreek van de Elzas en de Vogezen te ontdekken. Ingersheim ligt bijvoorbeeld op maar 5 kilometer van het oude centrum van Colmar en dat kun je heel goed fietsend doen. In Colmar zelf zijn er veel fietspaden, dus misschien is het een leuk idee om Colmar eens op de fiets te bezoeken. Ga je met de auto, dan kun je het best parkeren bij de parkeergarage onder de Place Rapp. Dat is pal tegen het oude centrum en vlak bij het office du tourisme.

De natuur van de Vogezen in

De Vogezen, of Vosges, zoals het departement officieel heet, is eigenlijk één groot natuurgebied dat op ongeveer vijf uur rijden van Nederland ligt. Het is een streek met een overweldigende natuur en twee grote natuurparken. Het ***Parc naturel des Vosges*** is ruim honderdduizend hectare groot en sinds 1989 een Unesco biosfeer-reservaat. Alsof dat nog niet genoeg is, vind je in de Vogezen ook het ***Parc naturel régional des Ballons des Vosges***. Kortom, dit is een streek waar je als natuurliefhebber volledig aan je trekken kunt komen.

Actief in de Vogezen

Tijdens drie actieve dagen in de Vogezen maakte ik van alles mee. Ik vloog met 120 kilometer per uur over de boomtoppen van La Bresse, werd verliefd op een e-bike en liep met een gids door een stukje oerbos. Ook maakte ik midden in de natuur van de Vogezen een tocht op een fiets over een Voie Verte en ontdekte bijzondere accommodaties bij La Bresse.

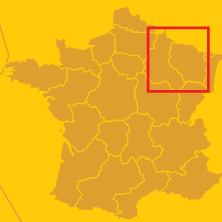

kunt er fietsen langs het meer, watersporten, wandelen en mountainbiken in de omgeving. Aan het meer liggen de **Gîtes de la Plaine**. Het zijn onder architectuur gebouwde houten chalets met een bijzondere stijl en unieke ligging. Deze gîtes bieden veel ruimte en hebben een badkamer met ligbad. Ook heb je er een terras en altijd uitzicht op het meer. Ik vond het een heel bijzondere plek en heb Marian beloofd er eens samen naartoe te gaan.

LAC DE PIERRE-PERCÉE

Vanaf de camping Gîtes de la Plaine kun je een eenvoudige wandeling van circa 7 kilometer maken naar het **Lac de Pierre-Percée** en weer terug. Bij dat meer ligt een bijzonder avonturenpark. Met de auto kom je er via de D182A en je rijdt door een schitterende omgeving. Ik kan je aanraden om bij de stuwdam te stoppen en er te genieten van het uitzicht op het dal en het stuwmeer. Als je de weg volgt die langs het meer loopt en vervolgens door de dennenbossen slingert, kom je uit bij **Aventure Parc Pierre-Percée**. Dit avonturenpark heeft alles voor een onvergetelijke dag. Er zijn maar liefst negen verschillende boomklimparcoursen voor kinderen en volwassenen. Voor de heel kleintjes is er een speciaal parcours zodat zij ook kunnen klimmen en klauteren, maar dan op een veilige hoogte en beschermd met netten. Zoek je een uitdaging, dan kun je van grote hoogte bungeejumpen en eindig je een paar centimeter boven het wateroppervlak. Maar misschien is **Le Tyrolcable** wel het meest spectaculair. Zelf heb ik het niet gedaan, maar ik heb daar achteraf spijt van gekregen. Aan een kabel hangend maak je een zweefvlucht met snelheden van ongeveer 40 kilometer per uur. Koude rillingen gegarandeerd. Het is voor zover ik weet uniek in Europa om in twee etappes 800 meter, heen en terug, af te leggen over een meer. Bij het avonturenpark kun je ook kanotochten op het meer maken of als je het leuk vindt suppen, dé manier om staand op een soort surfboard al peddelend van de omgeving te genieten. Ten slotte is er nog een recreatiecentrum met een strand dat gratis toegankelijk is.

8.

● *Metz*

● *Nancy*

280 KM

Meren en bossen in de Champagne-streek

De laatste keer dat ik in de Vogezen was, had ik nog geen zin om naar huis te gaan en ik besloot met Marian om er een week in het zuiden van de Champagnestreek aan vast te knopen. Bij Champagne denken de meeste mensen waarschijnlijk aan de omgeving van Reims en Épernay, waar de wijngaarden van de beroemde bubbelwijn te vinden zijn. Maar als je zuidelijker gaat, kom je bij de aantrekkelijke stad Troyes in het departement Aube. Daar ligt een fantastisch gebied met meren en bossen in het Parc naturel régional de la Forêt d'Orient.

Je bent in Chaumont op ongeveer 60 kilometer van de eindbestemming bij de meren van het Parc naturel régional de la Forêt d'Orient. Een mondvol, maar een topbestemming om een week, of misschien wel langer, te verblijven. Het is van Chaumont naar Dienville nog maar een uurtje rijden en de weg is vooral vlak. De D619 brengt je door Bar-sur-Aube waar ik verderop op terugkom. Als je doorrijdt naar **Dienville** zit je aan de rand van een enorm bosgebied bij het Lac d'Amance. Hier vind je in de omgeving diverse campings, speciale camperplaatsen en er zijn via tal van websites leuke chambres d'hôtes, hotels en gîtes te vinden. Zeker buiten het hoogseizoen zul je weinig moeite hebben om hier een leuk adres te vinden voor een overnachting. Wat er in deze streek te beleven valt, dat lees je hierna.

LUSIGNY-SUR-BARSE

Het volgende dorpje langs de Vélovoie des Lacs is **Lusigny-sur-Barse**. In de 19e eeuw werden er door de inwoners fraaie huizen gebouwd die karakteristiek zijn voor deze streek. Je vindt er dan ook veel bijzondere vakwerkhuisen. Als je het dorp verlaat via de fietsroute, kom je op een plek waar ik ben afgestapt en met verbazing heb staan kijken. Je passeert het kanaal dat van het meer richting de Seine gaat om daar het waterniveau te regelen. Daar vind je een kunstwerk, in het water en met het water gemaakt. Het is zo bijzonder dat je er echt even bij stil moet staan. **L'Eau** is een werk van de Duitse kunstenaar Klaus Rinke. Hij brengt met het kunstwerk een eerbetoon aan de Franse filosoof Gaston Bachelard, een inwoner van Bar-sur-Aube. Op de foto is maar een fractie te zien van hoe het er in het echt uitziet. Daarom heb ik op de website van het boek een video gezet zodat je de beweging in het water kunt zien (scan de QR-code aan het eind van dit hoofdstuk). Je kunt er ook een wandeling maken om meer te weten te komen over deze bijzondere plek. Bij Lusigny-sur-Barse ligt wat verder ook een strand met picknickplaatsen en speeltuinen. Je komt er vanzelf langs als je de fietsroute volgt.

*“Op de foto
is maar een
fractie te zien
van hoe het er
in het echt
uitziet.”*

Roadtrip door de zuidelijke Champagne

Veel mensen gaan ervan uit dat de wijngaarden van de Champagnestreek bij Reims en Épernay liggen. Dat is ook zo, in mijn boek *LOIRE* schrijf ik er zelfs over in de roadtrip om relaxed links om Parijs naar de Loire te reizen. Maar er is nog een plek waar de wijngaarden naast een paar andere wijnen ook fraaie champagnes opleveren, en dat is in de **Côte des Bar**. Als je bij het Lac d'Orient verblijft, is het een leuk idee om er eens een dag met de auto op uit te gaan. Ik maakte er met Marian een aantrekkelijke roadtrip en kreeg van de caviste uit Parijs wat leuke adresjes om champagne te proeven en eventueel te kopen. Het vertrekpunt van de roadtrip lag in **Vendeuvre-sur-Barse**.

Tijdens ons verblijf in dit gebied haalde ik 's ochtends brood in Vendevre-sur-Barse. De eigenaresse van de gîte had mij op het hart gedrukt vooral naar de bakker te gaan tegenover het Café de Paris. Dat had ik dus goed in mijn oren geknoopt. Zij had helemaal gelijk, hoewel ik elke ochtend wel even geduld moest hebben, er mochten bij Maison Peutat namelijk maar twee klanten tegelijk in de winkel. Dat hadden ze tijdens de coronatijd gedaan en blijkbaar beviel dat zo goed dat de bakker die regel maar op zijn deur had laten staan. Zo stond ik elke ochtend met een stel locals geduldig buiten te wachten. Soms star voor zich uit kijkend, af en toe ook in voor een babbel. Een van hen vertrouwde mij toe dat ik als toerist toch echt een keer via Dienville naar Bar-sur-Aube moest gaan, maar dan wel via de weg door de vallei van de Aube. Ik beloofde hem dat te doen en zo ontstond het idee van een roadtrip naar Dienville, Bar-sur-Aube en daarna richting de wijngaarden bij Les Riceys en Avirey-Lingey. Het werd een dagtrip van ongeveer **130 kilometer**, met veel indrukken, dankzij de wachtrij bij een heel goede bakker.

Champagne proeven en kopen?

Ik heb van de caviste uit Parijs een paar leuke en vooral lekkere adresjes gekregen waar je op een relaxte manier kunt proeven en kopen. Het kan zijn dat je bij sommige adressen vooraf een afspraak moet inplannen. Dat is eigenlijk altijd aan te raden, want dan weet je zeker dat men tijd voor je heeft. Ook moet je niet verbaasd zijn als er gevraagd wordt om per persoon een bedrag voor de proeverij te betalen. Meestal wordt dit in mindering gebracht als je besluit om champagne of wijn te kopen.

Het noorden van Champagne- Ardenne

De streek bij het Parc naturel régional de la Forêt d'Orient en de zuidelijke wijngaarden van de Champagnestreek hebben mij verbaasd door de afwisseling van de natuur met de meren, bossen en wijngaarden. Wat mij bijzonder aansprak waren de talloze mogelijkheden om er te fietsen en te wandelen. Het is echt een streek om eens wat vaker naartoe te gaan en beetje bij beetje steeds meer te ontdekken. In dit hoofdstuk laat ik je kennismaken met mijn ervaringen in het noorden van de regio en de Franse Ardennen in het bijzonder.

DE FRANSE ARDENNEN

Aan de Franse Ardennen bewaar ik bijzondere herinneringen. Om de een of andere reden denken veel mensen uit de Lage Landen helemaal niet aan de Franse Ardennen voor een vakantie in Frankrijk. Ik ook niet, maar door er vier dagen te gaan wandelen ben ik erachter gekomen dat het een mooie bestemming is voor een actieve vakantie. Vanuit Reims terug richting Nederland neem ik je mee naar een paar plekken in de Franse Ardennen om je een idee te geven wat er allemaal te beleven valt. **Signy-l'Abbaye** bijvoorbeeld is een leuk dorp in de uitlopers van de Franse Ardennen. Als je er de borden la Vénerie volgt, kom je bij een parkeerplaats met een groot informatiebord waar allerlei wandelingen op staan, zoals een wandeling naar de bron van de Pichelotte in het uitgestrekte bos bij het dorp. Het is een pittige wandeling van 11 kilometer die niet voor elke wandelaar geschikt is en je moet zeker zorgen dat je goede wandelschoenen hebt. Er is gelukkig genoeg keus in de omgeving en ik volgde met drie ervaren wandelaars route 57, met een groene bewegwijzering. De wandelingen staan met kleuren aangegeven en gaan grotendeels door het **Forêt Domaniale de Signy-l'Abbaye**. Vooral de stukken door het bos zijn fraai. Maar zoals meestal in Frankrijk moet je ondanks de bewegwijzering toch goed blijven opletten. Ondanks dat ik er met ervaren wandelaars liep, gingen wij ergens in de fout omdat we al kletsend een paaltje misten. Je kunt in deze omgeving ook goed fietsen over rustige en landelijke wegen. Het is er wel heuvelachtig, maar heb je een e-bike? Dan mag dat geen problemen opleveren.

